

Spira

Vår 2021

Innehåll:

TEMA: MILJÖ

ÅTERBRUKSPYSSEL

ÖPPEN KYRKA

Svenska kyrkan
VÄSTRA TUNHEMS PASTORAT

Vår 2021

Korsordsvinnare

Grattis!

Margot Björk, Vargön
Ethel Augustsson, Västra Tunhem
Maj-Britt Johansson, Trollhättan
Lena Lindberg, Svanesund
Anne-Marie Sahlin, Trollhättan
Barbro Andersson, Trollhättan
Birgitta Hedén, Vargön
Charlotte Milton, Vargön
Håkan Johansson, Vargön
Astrid Johnson, Vänersnäs
Inga Melander, Lidköping
Anne-Marie och Rolf Haglund, Vargön
Kerstin Lundskog, Västra Tunhem
Katarina Fredriksson, Trollhättan
Britt Warås, Trollhättan
Sonja Stridh, Trollhättan
Ulla Haglund, Trollhättan
Ingrid Waller-Juhlin, Trollhättan
Britt Holmgren, Vargön
Inga-Lisa Gustavsson, Trollhättan
Priser har kommit med posten!

SPIRA UTGES AV VÄSTRA TUNHEMS PASTORAT
Ansvarig utgivare: Petra Waller t.f kyrkoherde
Layout: Helen Andersson
Upplaga: 6 000 ex Tryck: Just Nu
Adress: Västra Tunhems Pastorat, Granåsvägen 22,
468 33 Vargön Tel: 0521-26 58 50
E-post: vastra-tunhem.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: www.svenskakyrkan.se/tunhem
Omslagsfoto: Petra Waller
Med på bild: Nathalie Andersson, Tova Johannesson,
Emma Bengtsson
Västra Tunhems pastorat
samarbetar med

sensus

Kyrkofullmäktige

Kyrkofullmäktige sammanträder
4 maj kl. 19 i Vargöns kyrka.

Digitala andakter

Titta gärna på våra digitala andakter!
Du hittar dem på:
Hemsidan: www.svenskakyrkan.se/tunhem
Facebook: Västra Tunhems pastorat

Kan du bibelordet?

JOH. 11:25-26

Foto: Magnus Aronson / IKON

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

FASTEAKTIONEN 2021

UNDER SAMMA HIMMEL

Foto: Deborah Hesson / Ikon

Coronapandemin tvingar miljoner människor
till ett liv i extrem fattigdom och hunger.

SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

Annalena har ordet

GOTT NYTT 2021

Ett nytt år har startat vilket alltid känns inspirerande tycker jag. Nya möjligheter och ljusare tider. I år tror jag de flesta har stora förväntningar på att detta året blir bättre än 2020 med tanke på den pandemi vi lever i.

Pastoratet har hanterat Covid-19 på ett bra sätt tycker jag och ställt om och följt riktlinjer på ett bra sätt. Vi erbjuder öppen kyrka (med max antal inne samtidigt enligt folkhälsomyndighetens regler) som jag hoppas att ni tar tillfälle att delta på och vi gör inspelade gudstjänster, andakter och andra barn och ungdomsaktiviteter digitalt.

Dessa kan man även titta på efteråt. Vi jobbar på att även kunna sända live framöver.

Som ni alla har sett så söker vi nu en ny kyrkoherde och några har frågat varför Manne slutade hastigt före jul. Att vara kyrkoherde är ett stort och tungt uppdrag som ställer höga krav på att vara en bra och tydlig chef och samtidigt en andlig ledare. Både pastoratet och Manne jobbade under en längre tid hårt med att försöka få ledarskapet att fungera bra men tillslut så insåg vi att det inte fungerade på önskat sätt. Kyrkorådet är ansvariga för att all personal mår bra och att hela pastoratet fungerar och därför kom vi fram till en överenskommelse med Manne.

Ett stort tack till alla som stöttat på olika sätt och försökt hitta lösningar för både kyrkoherde och pastorat. Så för dem som var berörda och inblandade var det inte så hastigt, men så klart jobbigt. Vi har trivts med Manne som person och präst och önskar honom all lycka till i framtiden. Vi hoppas också att vi får flera sökande till vår lediga tjänst så tipsa gärna bra kyrkoherdar ni känner att söka till oss! Petra Waller är nu tillförordnad kyrkoherde tre månader och sedan söker vi en tillfällig kyrkoherde fram tills vi får en ny kyrkoherde godkänd och installerad vilket tar en liten

tid så klart men vi hoppas att det kan ske till höstterminen. Vi önskar även Helena Nylén och Anneli Isberg lycka till på sina nya tjänster och Mikael Hilmerson som nybliven pensionär samt hälsar Camilla Juhlin, Maria Lindskog och Margareta Olsson välkomna till oss i pastoratet!

För det mesta känns förändringar jobbiga för alla inblandade initialt men oftast blir det något bra av det i slutändan. Vi får hoppas och se till att det även gäller oss.

Till hösten är det ju kyrkoval den 19 september och jag hoppas se både nya och välkända namn på nomineringslistorna. Ta tillfället i akt och engagera dig i vårt pastorat. Du behövs! Tillsammans är vi starka och vi har ett fantastiskt pastorat som jobbar mycket bra ihop. Det ska vi ta till vara. Vill du engagera dig ideellt på andra sätt än i kyrkovalen går det givetvis också bra. Hör bara av dig till mig eller ditt församlingsråd eller någon anställd. Det finns en plats för alla.

Nu vill jag önska alla Guds välsignelse och en bra fortsättning på det nya året! Vi ses!

Annalena Levin

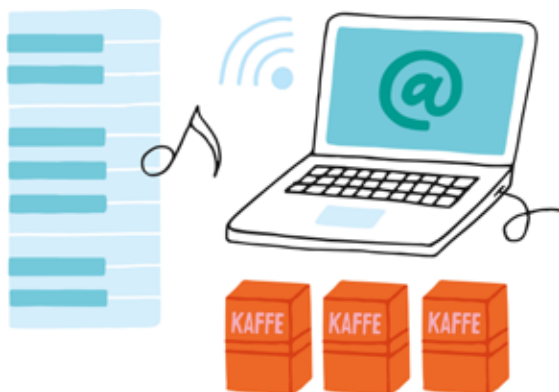
Kyrkorådets ordförande

Foto: Petra Waller

Hur jobbar vi med miljö?

**MARIE OCH MARIA,
KYRKVAKTMÄSTARE BERÄTTAR!**

SAMORDNANDE INKÖP

Under våren 2020 bestämde vi att samordna alla inköp i Vargöns kyrka och Västra Tunhems församling. Vi sparar tid, handlar inte för mycket livsmedel och gör inte en massa onödiga resor.

Vi beställer varor en gång i veckan och personalen lämnar inköpslista till den som beställer. I början av veckan får vi maten utkörd och tanken är att inget mer ska köpas in innan en ny beställning. Hittills har det här fungerat bra och under 2021 kommer vi även att handla centralt åt Vänersnäs församling.

PLAST

I Vargön har vi under året också försökt att minska ned på plastpåsar i våra papperskorgar. Måste man ha en påse i sin papperskorg? Går det med något annat material? Vi har provat oss fram och håller på att minska rejält på just plast i våra soppsåsar.

EGEN ODLING AV ALTAR-BLOMMOR

Under våren som gick provade vi med att ta hjälp av barnen att så och plantera blommor som vi kunde använda i kyrkan. Vi återanvände pallkragar och jord som vi fick från kyrkogårdsvaktmästarna. Resultatet blev några altarbuketter under sommaren och hösten, det var riktigt kul.

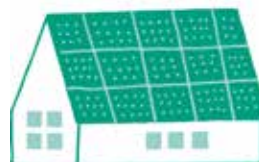
SOLCELLER

Vi har solceller på taket i Vargöns kyrka.

LEDLAMPOR

Vi håller på att byta ut alla våra glödlampor mot LED-lampor.

TRANSPORTER

Vi försöker samåka i den mån det går och under 2020 bestämde vi oss för att skaffa en el-cykel för att minska på de små resorna inom Vargön.

STÄD

I Vargön har vi under året infört en annan rutin och nya medel när det gäller golvvård. Vi har införskaffat doseringskapsyler och använder i förväg preparerade och fuktade moppar. I förlängningen hoppas vi på att även kunna dra ner på boningen av våra golv med dessa nya medel. Vinsten med detta är att vi använder miljövänligare medel samt minska mängden kemikalier så mycket som möjligt.

Vad har jag på mig?

Kläder är viktigt! Först och främst för att inte frysa, men vi visar också vem vi är och vad vi står för genom de plagg vi har på oss.

Kläder har en stor miljö- och klimatpåverkan. Idag köper vi i genomsnitt 13 kg textilier varje år. Då är både kläder och hemtextil inräknat.

Bomull står för 40-50 % av textilfibrerna i världen. Tyvärr odlas det oftast i torra områden som behöver konstbevattnas och därigenom sjunker grundvattnet och lokalbefolkningen kan bli utan vatten. Polyester, akryl och elastan som används flitigt i kläder framställs från fossila råvaror som olja med stor klimatpåverkan.

För att tillverka ett kilo bomull går det åt upp till 1-7 kilo kemikalier, som används i odlingen och kan orsaka förorenat grundvatten, men används också vid färgning.

Vad kan jag göra åt detta?

Det slitna uttrycket: Ingen kan göra allt men alla kan göra något stämmer bra. Här kommer lite tips!

- Vårda dina kläder, tvätt sliter på kläder, tvätta inte i onödan.
- Köp second hand.
- Sälj dina kläder som du inte använder eller skänk dem.
- Hyr dina festkläder.
- Köp miljömärkta textilier så att en efterfrågan skapas.

Strax utanför Vargön mot Trollhättan ligger en annorlunda byggnad som det står Wargön Innovation på.

Jag har alltid varit nyfiken på vad som händer där.

Jag fick en pratstund med Frida Jonson som är ansvarig för PR och kommunikation på Wargön Innovation och ställde några frågor.

Vad är Wargön Innovation?

- Vi startade som ett projekt men är nu ett helägt dotterbolag till Innovatum i Trollhättan. Vi finansieras bl.a. av EU, Västra Götalandsregionen m.fl. Vårt uppdrag är att möjliggöra produktion av framtidens hållbara material, bl.a. textilier, för att minska samhällets miljö- och klimatpåverkan.

Vad är det ni gör här?

-Det finns två stora utmaningar: Det ena är att våra textilier slukar jordens resurser. Bomull kräver stora resurser att tas fram och syntetfibrer som polyester och akryl framställs ofta från fossila råvaror som olja. Det andra är att vi inte tar tillvara på uttjänta textilier. Idag eldar vi upp 200 ton textilier per dag i Sverige. Det är ett enormt resursslöseri och dåligt för miljön. Mer kläder borde kunna säljas second hand eller återanvändas på annat sätt. Det är här vi kommer in! Vi har en testanläggning där vi sorterar kläder som kan gå till återbruk, redesignas eller gå till återvinning och bli ny textil.

Vi stöttar också olika företag och entreprenörer som har idéer inom detta område.

Ett exempel är Mounid som använder alger för att färga kläder på ett hållbart sätt.

Jag har förstått att ni har olika projekt. Berätta mer om något sådant?

- Idag saknas i princip storskalig insamling, sortering och återvinning på textil. Det måste bli ändring på det och i ett projekt vi har som heter WargoTex testar vi att hitta lösningar för detta. Vi har bl.a. installerat en maskin som kan se vilket material en tröja har. Om det är bomull, nylon och akryl. Det är sådan information som behövs för att kunna återvinna plagget, och det är svårt för ett mänskligt öga att se detta.

Inom WargoTexprojektet ingår Textiljakten där vi under tre veckor i Trestad med hjälp mellanstadieklasser och allmänhet lyckats samla in 31 ton kläder som framförallt går vidare till second hand. Det är en fantastisk bedrift av människor i området!

Har du några bra miljötips angående textil?

- Ja, vi bör alla rensa garderoben då och då och skänka eller sälja det vi inte längre använder, eller laga det som är trasigt. Men tänk på att det mest klimatsmarta plagget är det som används länge!

Tack Frida för innehållsrika och bra svar. Nu ska åtminstone jag tänka mer på detta och försöka handla på ett bättre sätt.

Karin Helgesson

Källa: Naturskyddsföreningen
Foton: wargoninnovation.se

Peter – en bilpoolare!

LÄS GÄRNA MER OM SVENSKA KYRKANS ARBETE FÖR KLIMATET

www.svenskakyrkan.se/klimat

Berätta lite kort om dig själv.

-Jag är 72 år och har arbetat inom sjukvården som sjuksköterska och distriktsköterska från 1970 till 2018. Har varit gift och har fem barn. Kommer ifrån Mustadsfors i Bengtsfors kommun. Har mestadels bott i Vargön och Vänersborg, förutom sex år i Öregrund.

Vilken relation har du till Västra Tunhems pastorat?

- Jag har varit med i Tunhemskören sedan 1991, efter några år i Vänersnäckskören. I slutet av 90-talet blev jag kyrkopolitiskt aktiv (ej partibunden), delvis tack vare min svärfar. 2007 flyttade jag från Vargön till Vänersborg och då fick jag sluta med kyrkopolitiken, eftersom man måste bo inom pastoratets gränser för ett sådant uppdrag. Jag är också kyrkvärd i Västra Tunhems församling sedan många år.

Du cyklar en hel del, året runt. Vilka är de största vinsterna med det?

- Ja, jag cyklar alltid om det går. Annars åker jag buss eller använder mig av bilpool. Cykeln är en genial uppfinning och Vänersborg är en tacksam stad att cykla i; den är relativt platt och cykelvägnätet är ganska bra och väl underhållet.

Att cykla ger mig en stor frihet att starta och sluta när jag vill, det går betydligt fortare än att gå vilket ger en större räckvidd och jag kan få med mig mycket på cykeln. Dessutom får jag motion och sparar mycket pengar jämfört med att köra bil. Det är ju också bra för miljön!

Du är också engagerad i en bilpool. Hur fungerar det? Vem passar det för?

- Vi är ganska många som behöver använda en bil lite då och då av olika skäl. Att då äga en bil som står still den mesta tiden är väldigt dyrt. Genom bilpoolen har jag tillgång till bil när jag behöver och övrig tid kan ju andra få tillgång till den. På så sätt har jag inte alls de fasta kostnaderna som ett biläggande innebär. Man betalar en depositionsavgift när man går med i bilpoolen. Denna får man tillbaka när man någon gång lämnar. Man betalar också en årsavgift på 600 kr/år. Därutöver betalar man för antal mil och antal timmar. När man vill boka bilen gör man det via nätet. Vi har två bilar som går på gas/bensin.

Helst vill vi att man tankar gas, därför ingår bränslekostnaden i mil-kostnaden. Bilpool kan passa för lite olika grupper.

LÄS GÄRNA MER OM HUR DET FUNGERAR MED BILPOOL!

www.bilpoolivast.se

För den som behöver bil sporadiskt kan bilpool vara en bra lösning. Men också till exempel för den familj som har en bil och som då och då kan behöva en "andra-bil".

Har du några tankar om hur pastoratet bör tänka när det gäller vårt klimatarbete?

-Det är väldigt positivt med solcellerna på taket till Vargöns kyrka. Men det är viktigt att man följer upp den investeringen och funderar över resultatet. Motsvarade resultatet våra förväntningar? På så sätt kan man lära sig något inför kommande investeringar. Det kanske ska vara solceller på fler byggnader? Man bör också se över vilka lokaler vi faktiskt använder och behöver.

Många saker är bra redan idag: Temperatursänkning i lokaler som inte används, maskiner som byts ut mot miljövänligare alternativ mm.

Andra åtgärder kan vara samåkning när det fungerar. När vi handlar miljömärkt och Fairtrade-märkt bör vi också se till priset. Det kan ju skilja en hel del mellan samma varor på olika ställen. Det är ansvarsfullt att tänka både miljö och ekonomi.

Lasse Eklund

Lokalförsörjningsplan

ETT SÄTT ATT SÄKERSTÄLLA BEHOV OCH HUSHÅLLNING AV BYGGNADER

Svenska kyrkan har en tusenårig byggnadshistoria och ett kulturarv att förvalta och leva i.

Mötesplatser där människor möts och kan komma till tro på Kristus och dela en kristen gemenskap. Nu behöver vi möta framtiden med rätt resurser.

Kyrkomötet 2016 fattade ett beslut om att alla pastorat och församlingar ska ha en framtidsplan för sina byggnader och lokaler.

Nu har vi i Västra Tunhems pastorat startat upp arbetet med lokalförsörjningsplanen som beräknas vara klart under slutet av 2021.

Syftet är att säkerställa behov och hushållning av byggnader och lokaler på kort och lång sikt för de aktiviteter och den verksamhet som bedrivs i pastoratet.

Lokaleffektivitet, miljö och flexibilitet ska prioriteras vid ny-, om- eller tillbyggnader. Lokaler ska så långt som möjligt samnyttjas av flera verksamheter.

Lokalförsörjningsplanen ska på sikt leda till att våra resurser nyttjas på ett så effektivt och ekonomiskt försvarbart vis också ur miljöperspektiv.

Vi som arbetar med lokalförsörjningsplanen är:

Petra Waller – Tf Kyrkoherde
Brynolf Appelgren – Förtroendevald i Västra Tunhems pastorat
Ulf Eklund – Fastighets och kyrkogårdschef
Tina Arnesson – Processledare lokalförsörjningsplan/administratör

Miljöarbete på kyrkogårdarna

NULÄGE

- Vi använder miljövänliga bränslen i alla diesel-drivna maskiner.
- Vi använder Aspen miljöbensin i alla bensindrivna maskiner.
- När vi gör nyinköp av maskiner eftersträvar vi att köpa in batteridrivna maskiner.
- All el som används är miljömärkt.
- Vi tar bort ogräs med hetvatten med maskinen K-heat.
- Vi komposterar allt vegetativt avfall, komposten används sedan till rabatter.
- Från och med våren 2021 erbjuder vi klimatsmar- ta rabatter på alla våra kyrkogårdar.

FRAMTID

- Erbjudna bättre sopsortering vid servicestationerna på kyrkogårdarna.
- Utvärderar möjligheten att köpa in batteridrivna maskiner och bilar.
- Öka antalet solcellsanläggningar.
- Placera en miljöcontainer på Västra Tunhems kyrkogård.
- Utbilda personalen i ECO-driving.

Ulf Alexandersson står vid en nyttillverkad komposthög.

Maskinen K-heat som vi rensar ogräs med på ett miljövänligt sätt.

Nygjord servicestation på Vänersnäs kyrkogård.

Foton: Ulf Eklund

Kalender

ÖPPEN KYRKA: Under stilla musik finns möjlighet till enskild bön och ljusständning.
Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer om max åtta personer i våra kyrkor exkl. personal.

Mars

7 mars 3 söndagen i fastan

Vargöns kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16-17

14 mars Midfastosöndagen

Vargöns kyrka kl. 11-12

Norra Björke kyrka kl. 16-17

21 mars Jungfru Marie Bebdelsedag

Vänersnäs kyrka kl. 16-17

Gärdhems kyrka kl. 11-12

28 mars Palmsöndagen

Vargöns kyrka kl. 11-12

Väne Åsaka kyrka kl. 16-17

April

2 april Långfredag

Norra Björke kyrka kl. 11-12

Vänersnäs kyrka kl. 15-16

4 april Påskdagen

Västra Tunhems kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16-17

11 april 2 söndagen i påsk

Vargöns kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16

18 april 3 söndagen i påsk

Vargöns kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16-17

25 april 4 söndagen i påsk

Vänersnäs kyrka kl. 11-12

Norra Björke kyrka kl. 16-17

Maj

2 maj 5 söndagen i påsk

Vargöns kyrka kl. 16-17

Väne Åsaka kyrka kl. 11-12

9 maj Bönsöndagen

Västra Tunhems kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16-17

13 maj Kristi himmelfärdsdag

Vänersnäs kyrka kl. 11-12

Gärdhem, Björkås kl. 10-11

Norra Björke kyrka kl. 8-9

16 maj Söndagen före pingst

Vargöns kyrka kl. 11-12

Gärdhems kyrka kl. 16-17

23 maj Pingstdagen

Vargöns kyrka kl. 11-12

Väne Åsaka kyrka kl. 16-17

30 maj Heliga trefaldighets dag

Vänersnäs kyrka kl. 16-17

Norra Björke kyrka kl. 11-12

Digitala andakter

Titta gärna på våra digitala andakter som finns på vår hemsida:

www.svenskakyrkan.se/tunhem

DIGITAL
ANDAKT

DIGITAL
ANDAKT

DIGITAL
ANDAKT

DIGITAL
ANDAKT

DIGITAL
ANDAKT

DIGITAL
ANDAKT

Hej och välkomna till min pysselsida!

För er som inte känner till mig arbetar jag med barn- och ungdomar i Västra Tunhems pastorat. Man får gärna höra av sig om man undrar något. Eller vill ha andra tips.

Här bjuder jag på två återbrukspyssell!

Vi hörs! Camilla, tfn: 070-325 78 76

KUDDE

Har du någon tröja, t-shirt eller linne liggandes? För att ta tillvara på dessa kläder kan man göra en kudde.

1. Mät och rita linjer där du sedan ska klippa. Använd så mycket du kan. Det försvinner en del vid knytningen.
2. Klipp remsor runt hela tyget.
3. Knyt ihop två remsor (egentligen fyra, då det är dubbelt tyg. Lämna ena kortsidan.
4. Fyll tyget med fiberstopp eller något annat som du har hemma.
5. Knyt ihop remsorna.
6. Klart! Bra jobbat!

Foton: Camilla Svensson

FLÄTA EN KORG

1. Klipp remsor av en papperskasse. Jag använde ca 5 dubbelvikta remsor som jag delade på mitten till 10 st.
2. Fläta ihop 6 st remsor genom att lägga 3 på längden och 3 på bredden, varannan över och varannan under. Det här är korgens botten. Se till att remsorna ligger så centrerat som möjligt. Vik sedan upp remsorna som sticker ut. Jag tog hjälp av tejp för att det skulle hålla ihop.
3. Nu behöver du de resterande remsorna som ska bli kanterna runt om. Fläta remsorna på kanten, varannan innanför, varannan utanför. Försök gömma skarven på insidan om det går (limma eller tejpa fast).
4. När du har flätat in den sista remsan är det dags att fläta fast remsorna som är över. Här blev det en enklare variant där jag vek in alla remsor på insidan och fäste "i sig själv".
5. Jag flätade även en korg av toa/hushållspappers rulle. Ett tips för den händige...

Lycka till!

Hur kan Gud ha funnits för
alltid om han föddes för

2000

år sedan?

En konfirmand ställde nyligen frågan:

-Hur kan Gud ha funnits för alltid, om han föddes för 2000 år sedan?

Det är en väldigt bra fråga. Även om det går att svara på just den här frågan, så kan man aldrig beskylla den kristna tron för att vara rationell.

Vi bekänner oss till en Gud som alltid har funnits. Denne Gud skapar alla våra solsystem och vår jord. Han befinner sig utanför sin skapelse, men är samtidigt närvarande. Denne Gud låter sig sen födas i en liten bebis kropp och blir därmed som en av oss, lika sårbar och utsatt. Men när Gud besöker sitt folk, så hinner han inte fylla 40 år, innan de dödar honom genom att avrätta honom som en kriminell.

Det är inte rationellt, men det betyder inte att det inte är sant. Vi har fått frågan från en läsare om vi inte kan dela med oss av mer kunskap om den kristna tron i SPIRA. Det kommer vi att göra i fortsättningen. För det finns ingenting som är så spännande att lära sig mer om, än just vår kristna tro. Det öppnas hela tiden nya perspektiv och Gud upphör aldrig att visa på nya perspektiv av allt som finns till. För den okunnige blir det som att träda in i en helt ny värld. I detta nummer tänkte jag lyfta några viktiga begrepp och symboler som vi kan stöta på i kristna sammanhang. /Petra Waller

KRISTUS- MONOGRAMMET

Ett X och ett P
hopskrivna. X är grekiskans
K och P är grekiskans R.
XP blir förkortning
på Kristus.

FRÄLST

Det kommer av ordet frihalsad. Förr var många slavar tvungna att bära en järnring om halsen. Att bli frälst är att bli fri, att bli av med järnringen. Slaveriet är avskaffat men vi kan fortfarande vara slavar under olika saker: att ha bra betyg, ett välbetalt jobb, dåligt humör, att vara snygg, rolig... etc. Jesus kan befria en människa från sådant som hon lätt blir slav under.

A OCH O

Alfa och Omega.
Det är första och sista bokstaven i det grekiska alfabetet. Jesus sa: jag är A och O, början och slutet.

KORSET

Vi tänker oss ofta korset som en symbol för död och förnedring. Men korset är en symbol för liv, seger och hopp. För Kristus är uppstånden!

TRIANGELN

symboliserar Guds treenighet. Fader, Son och Ande. Gud har tre sidor men är ändå en Gud. Ibland finns det ett öga i triangeln som vill berätta att: du är alltid sedd, alltid älskad.

Hej och Hej då!

Hej då från Helena!

"Jag tackar min Gud var gång jag tänker på er, alltid, i alla mina böner för er alla" – jag lånar Paulus ord från Filipperbrevets första kapitel. Jag känner mig verkligen tacksam för alla er som jag mött i min tjänst här i Gärdhems- och Åsaka-Björke församlingar: i samtal, gudstjänster och andra mötesplatser. Jag har ibland fått frågan:

Hur många våfflor har du gjort under åren egentligen? Svaret är: ingen aning men flera tusen lär det vara!

Det är alltid med glädje jag stått och vispat våffelsmet för då har jag vetat att människor var på väg till gemenskapen i församlingshemmet eller kyrkan! Kyrkan är ju främst av

allt en bordsgemenskap. När jag nu går vidare till Varabygdens församling tar jag med mig allt det goda som jag fått här. Jag kommer att bo kvar i Västra Tunhems pastorat så jag hoppas vi ses – kanske i någon gudstjänst.

Varma hälsningar
Helena Nylén

Vem är jag?

MARIA LINDSKOG
Kyrkvaktmästare

Jag är intresserad av kulturhistoria och då i första hand kyrkogårdar, gravstenar och kyrkor. Människors livsöden, var och hur de

levt och arbetat är fascinerade, så jag bläddrar gärna i kyrkoarkiv, historiska böcker och gamla tidningar.

De senaste åren har jag registrerat 3562 gravar och 7985 personer i

Västra Tunhems pastorat, dessa är registrerade i en databas som finns på internet. (<https://grav.rotter.se>)

Det var ett otroligt roligt arbete var att få vara med och ta fram information/historia om olika personer till den digitala kyrkogårdsvandringen som finns på Västra Tunhems kyrkogård i form av QR koder.

Även att få dela med sig av sin kunskap i form av guidning av kyrka/kyrkogård och även berätta om de olika tidsepokerna som följt kyrkan. Jag tar gärna med mig kameran ut

och förevisar diverse olika miljöer, platser mm, jag älskar olika sorters pyssel, dessa hobbyer ger en massa energi och återhämtning.

Och tänka sig att jag idag får arbeta inom kyrkan och uppleva hur det gamla möter den nya i form av både teknik och det kulturella. Och få möta en massa personer i olika skeenden i livet.

Vi ses!
Maria Lindskog

Kära församlingsbor i pastoratet!

CAMILLA JUHLIN
Präst

Jag är så glad och tacksam över att ha fått börja hos er som präst i pastoratet och Åsaka-Björke församling. Jag bor själv här i pastoratet, i Velanda tillsammans

med min man Niklas, min dotter Ingrid och Niklas döttrar Stella och Hedvig.

För mig är den här tjänsten som att få komma hem igen till den församling där jag själv är uppväxt och döptes i för 30 år sedan. Jag började min tjänst den 10 december. Det är en speciell tid som innebär att det kommer dröja ett tag innan flera av oss får mötas.

Jag kommer arbeta ett par veckor, fram tills den väntade bebisen föds i januari och kommer sedan åter i september igen.

Då ser jag fram emot en höst som återgått mer till det normala och där vi får tillfälle att mötas!

Hälsningar
Camilla Juhlin

Vill du veta mer om att engagera sig inom kyrkan så läs gärna mer på vår hemsida!

www.svenskakyrkan.se/tunhem

Kyrkoval
19 SEP 2021

Bli förtroendevald du med!

Foto: Helen Andersson

Foto: Petra Waller

Foto: Helen Andersson

NÅGRA RÖSTER OM VARFÖR MAN HAR TACKAT JA TILL UPPDRAGET

”Mitt engagemang är ett svar på det som mötte mig när jag kom till kyrkan med mitt barn för 20 år sedan, utan att ens tro att Gud fanns, i behov av gemenskap. Vi var välkomna inte bara i princip, utan verkligen i ord och handling. När jag blev troende fattade jag att det var ett sätt för kyrkan att leva ut Guds förekommande nåd. Det livet vill jag verkligen vara en del av. För mig är vårt pastorat inte bara en organisation, utan främst organism: Kristi kropp på vår lilla plätt på jorden” **Tove**

”I Svenska kyrkan känner jag mig sedd och jag får vara den jag är, vänlighet och värme får jag ta emot och ge. Mina tankar och funderingar kring kyrkan och tron välkomnas och vi kan prata om dessa.”

Yvonne

”Jag bryr mig om Svenska kyrkan och vill hjälpa till. Kyrkan hjälper ju mig” **Dennis**

”Kyrkan är viktig för bygden. Som förtroendevald kan jag vara delaktig i att utveckla kyrkan och relationen till församlingsborna” **Charlotte**

”Vill värna om vår kyrka och ha en levande bygd”

Anneli

”Tycker Svenska kyrkan är en viktig del av vårt samhälle. Det känns bra att vara med i ett sammanhang och kunna påverka.” **Ingegärd**

”Jag är ideell i Svenska kyrkan för att jag vill kunna vara en förebild för ungdomar och för att kyrkan har en viktig uppgift i samhället som jag vill vara delaktig i. Sen gör jag det också för att det är väldigt kul.”

Daniel

”För att jag är kristen och vill dela med mig till andra av min upplevelse att vara troende. Det är berikande att vara del i en gemenskap med människor med olika bakgrund. Som delaktig i kyrkan kan jag vara med i en mångtusenårig tradition och spridanden av ett positivt budskap som omfattar alla människor. I kyrkan får jag genom tron kraft och bekräftelse som ger mig styrka i vardagen.” **Gert**

ATT FÖRVANDLA OMÖJLIGHET TILL MÖJLIGHET

Det är nu snart vår 2021 och vi har upplevt en tid som inte är lik någon annan tidigare. Tiden har burit med sig sorg, sjukdom, ensamhet, frustration, oro och stress. Ja det går att fylla på med många svåra upplevelser från denna tid. Vi kan konstatera att det är en tid som kommer skrivas om i historieböckerna. Jag undrar ibland vad som kommer stå i dessa och vad framtidens generationer kommer lära sig om den tid vi just nu går igenom?

Vi kan aldrig komma ifrån att det har varit tufft och allra svårast för oss när vi förlorat en nära anhörig, som så många fått göra. Finns det då något gott att bära med sig från pandemitiden? Detta har jag funderat över en del den sista tiden.

Det blev för många inställda utlandsresor, men kanske blev sommaren och ledigheten en tid för lugn och ro. En tid att ta vara på gemenskapen, naturen. Kanske blev den inställda resan till vila och eftertanke?

Julklappsinköpen brukar kräva sin tid och sitt pris varje år. Visst vill man göra alla nöjda. I julas fick det för många bli en minskning av klappar och mindre kravfyllt. Kanske blev det en del hemmagjorda julklappar, med mindre fokus på prylar och

mat och mer fokus på friden? För många har ensamheten varit det svåraste med isolering och högtider utan familj och vänner. Påtvingad ensamhet är aldrig något bra, men kan det öppna våra ögon för gemenskapens stora betydelse och hur roligt det blir att verkligen vara tillsammans igen?

Kanske har det som inte blev och som tycktes vara en omöjlighet istället blivit en möjlighet och öppnat våra ögon för nya behov.

Kanske kommer vi att gå in i livet med nya ögon, när vi lämnar den här tiden bakom oss. Kanske kommer tacksamhet och uppskattning vara ord som verkligen får en klarare betydelse!

Kan det omöjliga bli till möjlighet? Kan det svåra verkligen innebära nya möjligheter? Det är snart påsk. Vi firar att död blev till liv. När Jesus var död såg säkert lärjungarna endast mörker och fara. Men Gud visade oss genom Jesus att det som var som svårast blev till välsignelse för hela världen. Mitt i allt det svåra är Gud med. Gud överger oss aldrig. Tillsammans med Gud finns alltid en möjlighet.

I Psaltarens 139: e psalm står det:

"Herre, du rannsakar mig och känner mig. Om jag står eller sitter vet du det, fast du är långt borta vet du vad jag tänker. Om jag går eller ligger ser du det, du är förtrogen med allt jag gör. Innan ordet är på min tunga vet du Herre, allt jag vill säga. Du omger mig på alla sidor, jag är helt i din hand."

Elisabeth Tengler
Präst

KLIMATSMARTA

gravrabatter

I ett led med att utveckla vårt miljötänk på våra kyrkogårdar har vi tagit fram konceptet Klimatsmarta rabatter men vad innebär egentligen klimatsmart i det här avseendet?

Växterna som planteras består av perenner och lökväxter, dessa är fleråriga och lättskötta. Vi minskar användningen av ettåriga växter som odlats i växthus vilket innebär:

- mindre energiförbrukning
- färre transporter
- mindre användning av gifter
- mindre maskinella insatser
- mindre administration

Bra att veta!

- Rabatten är lika bred som gravstenen
- Metallkant runt rabatten för enklare trimning/klippning.
- Bladverket tillför färg hela säsongen.
- Klimatsmart rabatt går ej att kombinera med bevattningslåda.
- Personalen väljer perenner och lökväxter som passar ståndorten.
- Lätt vintertäckning med granris över perennerna.
- Vi utför plantering på våren under april eller på hösten september/oktober.

Rätt växt på
rätt plats -
skräddarsydda
paketförslag

Exempel på förekommande blomsorter i en klimatsmart rabatt.

Hosta First Frost

Blodnäva

Hosta Patriot

Kalifornisk
fetknopp

Lammöron

Narcisser

Snölocka

Pärlhyacinter

Sockblomma

Sockblomma

Spetsmossa

Storblommig
murreva

Trädgårdsnäva

Vit fetknopp

PRIS ÅR 2021

850 kr

Faktura skickas ut årligen i januari månad varje år och pågår så länge som man önskar skötsel. Vid avslutad skötsel återställs planteringsytan och stålkant tas bort.

VILL DU VETA MER?

Besök gärna vår hemsida:
www.svenskakyrkan.se/tunhem

eller ring oss gärna

Kyrkogårdsförvaltningen
tfn: 0521-26 58 55, 56

Kyrkan i vår vardag – ett axplock av händelser!

Foto: Ulf Eklund

Då skall hela rasket rivas.... ja, det gamla garaget på Västra Tunhems kyrkogård har gjort sitt. Det nya garaget kommer att vara färdigställt sommaren 2021.

Foto: Maria Lindskog

Dop i Corona-tider. Prästen Margareta Olsson döper lille Harry Werner i Västra Tunhems kyrka.

Foto: Petra Waller

Rasmus Lindén är i full gång med att filma och redigera andakter.

Foto: Petra Waller

Alla konfirmander fick varsin julpåse, här är några glada konfirmander från Gärdhems konfirmandgrupp.

KONTAKT

HEMSIDA

www.svenskakyrkan.se/tunhem

E-POST FÖRSAMLINGSEXPEDITIONEN

vastra-tunhem.pastorat@svenskakyrkan.se

E-POST KYRKOGÅRDSFÖRVALTNINGEN

tunhem.kyrkogardsforvaltningen@svenskakyrkan.se

PRÄSTER

Petra Waller t.f kyrkoherde	070-608 85 67
Sven Bild	070-522 14 10
Elisabeth Tengler	072-732 60 28

KANTORER

Lars Eklund	072-251 61 19
Anna Dahlqvist	070-285 75 08
Karin Helgesson	073-923 84 26

DIAKONER

Elisabeth Larsson	070-464 48 39

FÖRSAMLINGSASSISTENTER/PEDAGOGER

Niklas Johansson	072-516 45 00
Lena Lundskog	073-394 48 22
Camilla Svensson	070-325 78 76
Rasmus Lindén	076-265 30 60
Erika Olsson	072-092 60 62

KYRKVAKTMÄSTARE

Marie Lindmark	076-845 61 25
Maria Lindskog	073-367 09 06
Bjarne Öhman	070-250 11 77

KYRKOGÅRDSVAKTMÄSTARE

Arbetsledare Ulf Alexandersson	070-394 86 32
Västra Tunhem och Vänersnäs kyrkogård	
Tel tid: Må-Fr 9.30-11.30	0520-42 11 01
	073-372 25 73
Gärdhem och Norra Björke kyrkogård	0520-358 30
	070-394 86 32
Väne Åsaka kyrkogård	076-830 10 89

ADMINISTRATION

Församlingsexpeditionen	0521-26 58 50
Telefontid: må, ti, to, fr 9-12, on 12.30-15.30	
Kanslichef	0521-26 58 53
Ekonomiassistent	0521-26 58 54
Kyrkogårds- och fastighetschef	070-207 49 99
Kyrkogårdsförvaltning, assistent	0521-26 58 56

Vårkrysset

SAMLING FÖR DE ALLRA MINSTA		↓		EFTER PERSON	VÄL-MENANDE	SPELADE LENDL	↓		BLIR SVAGARE	INLEDER FASTAN					
SES MED LOGI	↓			↓	↓	REKREA-TION					↓				
FAVÖR									INTET-SÄGANDE	BROR TILL VE OCH VILE					
IDROTT, LEK OCH SPEL →		FORT-FÄRANDE LIGGER I VATTEN				LÖPER KANSKE RASANDE									
STAD I VÄSTRA TYSKLAND						KLAR ATT ANVÄN-DAS									
↓							FÖR-DRÖUD								
							FIKTIV KUNG								
DETALJ-ARBETE		MITT I RAST →				DEL AV ÖGA									
						TÄVLING									
↓	AV BOLLAR FÖR BARN	↓	SKÄR PSAL-TAREN	ANTIK KLIPP-STAD	PRO-NOMEN	↓	BÖRJAN	BLIR ALLT I PSALM 199	↓	PRATA I NATT-MOSSAN	SVÅR-TUGGAD			INGEN-JÖRS-KONST	
↓															
→							ÄR VÄL INTE VÄRLDENS LÖN	HASTIGHET GRISHONA				KAN VARA AV GRÄS OOLONG			
→												PRETZEL		FÖRE EU	
→	GÅ FÖRBI		VISAR TECKEN PÅ SORG		VAREN RÖTT ELLER VITT MUSIKTERM				VÄRDE-POST				BLI VERK-LIGHET		
→	VANLIG FRÅGA	FLERA VID HUNNEBERGS FOT →							DJUR-FETT		RÖRA SIG SOM EN ORM	↓	LINDE OCH WILSON		
→	NÄRA	CARINA OCH ANNA	OKONST-LAD REKLAM			HÖGSTA BETYG →	PÅ-HITTIG							SIM-FÄGEL	ÄDEL-STEN
→				LUNG-SJUKDOM			BLOCK FÖRR				RIKTNING		KOLA		
					SMILA		INTE IGÅNG	MITT I NATTEN							ROSA TIDNING
							OMODERN				GLIDA I SIDLED				
→					HAR KUNSKAP OM			MOBY DICK ÄR EN						KÄRE	

NAMN:

_____

ADRESS:

_____

POSTNUMMER OCH ORT:

_____

Dragning sker den 15 mars.

Vinst 1-2 Idrottsrabatten

Vinst 3-5 Nyckelringar

Vinst 6-10 Bärkassar av återvunnet material

Posta krysset till:

Svenska kyrkan Västra Tunhem

Granåsvägen 22

468 22 VARGÖN

